

DESÁTÉ VÝROČÍ.

(Slavnostní proslov N. F. Čapka ve Smetanově síni Represenlačního domu obce pražské k 10. výročí založení Svobodného bratrství dne 10. dubna 1932)

Vážení hosté, přátelé, bratři a sestry!

Až dosud nám pomáhal Hospodin. Pracovali jsme, jako by vše záviselo od nás, avšak důvěřovali jsme v Prozřetelnost u vědomí, že hodnota a úspěch naší práce závisí od toho, jak dalece je spoluprací s Bohem.

Tolik však můžeme říci, že bylo více práce než formalit a oslav, že bylo více vykonáno uvnitř, než kdokoli dovede z venčí posoudit. Jestli přece občas se pozastavíme, abychom poněkud slavnostněji změřili cestu, kterou jsme prošli, není to chlouba, ale podnět k další a úsilovnější práci. Jako bychom čas od času se zastavili k postavení kamene na označení, že tolik a tolik duchovních kilometrů jsme ušli od dne a roku, kdy jsme se na cestu vydali.

Deset let je doba velmi krátká pro založení díla, které má přetrvávat staletí. Nejsme stébelkem trávy, ale stromem, který potřebuje hluboké kořeny, mohutný peň a široké ratolesti. Tak je tomu v celé přírodě. Člověk, který sotva dožije 90 let, potřebuje až 20 let příprav, než dospěje v muže. Jsme si plně vědomi, že za deset let mohli jsme jen vykonati trochu důkladnější přípravy.

Hledíme-li však na věc s jiné strany, zdálo by se, když teprve deset let, tedy jsme lidmi bez tradice. My skutečně neptáme se na prvním místě, jak je něco staré, ale jak je to pravdivé. Žádná pověra nám neimponuje, byť byla sebe starší. Za to pravda je nám vítána, i když teprve dnes ráno se byla zrodila.

A přece nejsme bez tradice. Tradice českého unitarství je aspoň tak stará, jako kterékoliv živé náboženské hnutí. Unitářsky orientované skupiny vystupují v českých dějinách pod nejrůznějšími jmény: pikardi, deisté, bratři a sestry Svobodného ducha, děti

čistého živého a j. Kdo nechce věřit starším historickým dílům, ať si přečte v knize loni vyšlé, od českého historika Bartoše, „Husitství a cizina,“ speciálně kapitolu šestou. Je v tom svatá ironie dějin, že pro zásady, považované dnes v náboženství za nejpokrokovější, naši předchůdci v dávných stoletích byli v Čechách vláčeni do žalářů a na hranici. My jsme před 10 lety vsadili do české půdy semínko unitářství. Avšak nebylo potřebí to semínko dovážet z ciziny. Bylo tu vždy. Bylo tu po staletí. Myslící Češi jsou rození unitáři.

Někomu to zní zvláště revolučně, když řekneme: Co je pravdivé, to je u nás Písmem svatým; a co se jako Písmo svaté dochovalo, musí býti zkoumáno, je-li to ve všem pravdivé. Nic nového jsme tím neřekli. Staří Češi před pěti a šesti sty lety říkali totéž. Ani naše popírání zázraků není ničím novým. My to jen vyslovujeme mírněji. Staří čeští unitáři to vyslovovali drastičtěji. Říkali, že „církev vymyslela i zázraky, tyto šípy, jimiž ďáblové oslepují lidi, aby věřili jejich bajkám.“ Rovněž naše popírání trojice je starým českým kacířstvím. Naši čeští předchůdci byli přesvědčeni, že nikoli jeden zázračně narozený člověk stal se synem božím, ale že každý je synem a přítelem božím, kdo stojí v pravdě a miluje svoje bližní.

Nejen, že česká náboženská tradice je unitářská, ale přes dočasný úpadek, náboženský vývoj spěje znovu k unitarismu, jak i dr. Kozák, dr. Kunstovný a jiní se vyslovili. Unitářství není tudíž otázkou přestupu z církve do církve, ale je to otázka náboženského vývoje.

Tak to bylo i se mnou. Vyrostl jsem v katolictví a hledal dále v orthodoxním protestantismu. A když jsem po velkých vnitřních bojích octl se znovu na rozcestí v roce 1910, obrátil jsem se na prof. Masaryka o radu — a ten mi ukázal cestu k unitářství.

Unitářství mi však nebylo jen otázkou vnitřního vývoje, ale také otázkou češství. Jestli Češi v době svíček a olejových lampiček stáli na vrcholu náboženského vývoje, nezdálo se mi, že by v době elektrických žárovek měli v náboženském vývoji býti mezi posledními.

Náboženství po mém soudu souvisí úzce s veškerým ostatním životem. Vždyť už Havlíček řekl, že církevní absolutism je poduškou světského. A také Masaryk napsal, že „církev slouží starému absolutistickému řádu společenskému.“ Není možno vy-

budovat krásnou demokracii a lepší společenské řády na duchovních základech, které postačily v dobách temna, útisku a duchovního i politického násilí.

S tohoto hlediska nutno si uvědomiti, co předcházelo založení Svobodného bratrství a jak jsem k tomu byl připravován. Vždy jsem horlil pro svobodu a samostatnost našeho národa. Vždy mně zněla v uších nejoblíbenější píseň mého otce: „My chceme svobodu, slovanskému národu.“ — Když se mi první syn narodil, nazval jsem jej Jaroslavem, a řekl jsem tenkrát svým známým, že věřím a očekávám, než tento syn dosáhne plnoletosti, že bude český národ slavit jaro svého osvobození. V roce 1918 bylo mu 22 let. Svému nejmladšímu synovi, narozenému na jaře 1918, v době, kdy ještě mnozí čeští vlastenci pochybovali, že dosáhneme samostatnosti, dal jsem jméno Lubor Masaryk, u víře, že Masaryk bude prvním presidentem osvobozeného národa.

Po dobu války, já, který jsem se za celý život činně neúčastnil politického života, vrhl jsem se vší silou a s nasazením života do boje pro českou samostatnost. Nebudu opakovati, co už jindy bylo řečeno, jak jsem zorganizoval Čechy a Slováky v státě New Jersey, řídil tam nábor legionářů, sbíral peníze pro Národní výbor atd.

Když byla politická samostatnost dosažena, zatoužil jsem po osvobozené vlasti, a řekl jsem: „Ještě jednou chtěl bych si zabojovat na poli duchovním“ a přispět nějak ku kladení duchovních základů, bez nichž by pouhé politické osvobození nic nepomáhalo.“

Velkou zásluhu na tomto rozhodnutí měla ovšem moje žena, která i při každém dalším kroku účinně pomáhala, a byl bych na rozpacích, mám-li více ocenit její prozíravost při vážných rozhodováních, aneb její osobní účast v práci.

Zdůrazňuji a pro dějiny našeho hnutí považuji to za moment velmi důležitý, že jsme nešli do této práce z popudu cizího, že jsme tedy nebyli pobídnuti americkými unitáři neb kýmkoliv jiným. Rozhodli jsme se z vlastního, vnitřního popudu, byl to vnitřní hlas, bylo to vědomí určitého životního poslání. Rozhodli jsme se na vlastní pěst a ze svých vlastních prostředků vydati se do této práce, a pracovati dokud naše síly a prostředky stačí. Potom teprve přirozeným vývojem byly navázány styky s americkými unitáři a později s unitáři celého světa.

To je důležité si uvědomit proti těm, kteří by rádi našemu hnutí upřeli ryze český původ. Ne, že by to bylo hanba, když by

k nám někdo z ciziny přinesl cokoli dobrého. Vždy se musíme napřed ptáti, je-li něco dobré, pravdivé a pro nás užitečné. Po-
užíváme přece žárovek a jiných dobrých věcí, které také přišly
z ciziny. Běží tedy jen o to, když má něco původ český, aby jako
takové bylo to uznáno. A potom to srovnávejme s tím, co mají
jinde, a dokud to naše vyrovná se cizímu, zůstaňme při našem.

Hledím-li na práci za těch deset let vykonanou, musím nejprve
velmi silně zdůraznit, že to nebyla jen moje práce. Je to velký
omyl, když někdo říká, že ta práce se mnou stojí a padá. Kdyby
tomu tak bylo, tak bych si přál, aby padla raději dnes než zítra.
Našli se hned na začátku věrní a nenároční spolupracovníci, je-
jichž zásluhou mnohé bylo vykonáno, o čem jsem se dozvěděl až
dodatečně. A mohu směle říci, že se dnes v oblasti Svobodného
bratrství koná hodně práce, o které vím jen ze zpráv mých spolu-
dělníků. To se týká nejen práce kancelářské a administrativní,
ale také pionýrské a organizační práce venku. Máme, na příklad
dobře prosperující stanice v jiných městech, které jsem dosud
neviděl.

A zvláště zdůrazňuji nanejvýše odpovědnou práci, spojenou
s vybudováním našeho ústředí. Dokončujeme stavbu, v hodnotě
pěti milionů, která jak v ohledu finančním tak i technicky byla
provedena příkladně a přesně dle předem vypracovaného hospo-
dářského a stavebního plánu. — Neříkám, že bych při tom ne-
býval účasten, přece však nemohu dost zdůraznit, že jen zásluhou
celé řady bratří a sester, hlavně však členů výkonného výboru,
na prvním místě br. Ing. Fasse, br. Hejle, br. Dr. Danko a mojí
ženy, bylo docíleno úspěchů, s kterými se můžeme pochlubit před
celým světem.

Při vzpomínce, co jinak bylo vykonáno za těch deset let, chtěl
bych nejprve zdůraznit, že jsme nikomu v dobrém nepřekáželi,
že jsme práci jiných nekazili a doufám, že ani neztěžovali, aspoň
ne vědomě. Spíše naopak, kdekoli nějaká dobrá práce se vyskytla,
a byli jsme k ní pozváni, nebo k ní jen připuštění, rádi jsme se
účastnili. Považujeme-li za zásluhu druhým v dobré práci nepřé-
kážeti, týká se to našich zvláštních poměrů, kde je tolik závis-
ti a zlé vůle u lidí, kteří, když sami nic kladného nedovedou vyko-
nat, chtějí aspoň druhým překážet.

Bylo nám od osob a z kruhů velmi směrodatných přiznáno, že
naše práce má v dnešní duševní chaotičnosti a rozervanosti vliv

velmi blahodárný, že zakládáme a udržujeme stanice životního optimismu a duchovního ozdravování, v kterých mnozí byli zachráněni, uzdraveni a na cestu nového, vítězného života přivedeni.

Pracovali jsme nejen ve veřejných shromážděních, v Nedělní škole mezi dětmi, mezi mládeží, skrze organizace žen, literaturou, ale také udržováním poradny, která je snad jedinou svého druhu v republice.

Zvláštního vzpomnutí zaslouží naše písně. Byly tvůrčím výrazem toho nového života — a je otázkou, zdali jsme jimi lidem více nesloužili než kteroukoli jinou činností.

O našich plánech pro budoucnost aspoň tolik, že jsou dosti pružné, abychom je mohli přizpůsobovat daným situacím. My jsme hned od počátku každý krok opatrně vycitovali a neptali se jen, co by bylo dobré a žádoucí vykonati, nýbrž co by právě v tento čas a za daných okolností bylo nejpotřebnější a nejúspěšnější.

Při své práci máme vždy na mysli celý národ. A proto se vždy ptáme, jak dalece naše zásady a naše práce přispívají k tomu, co by v celém národě se mělo dít. Tak bychom si přáli, aby každý občan měl práci místo almužny. Aby pro každého bylo dost vzduchu, slunce a vody, při slušném bydlení. Dále, aby každý uměl se vyhnout nemocem a zůstal svěží aspoň do sta let. Dále, aby místo zlosti a mrzutosti všade vládla zdravá a veselá nálada, aby písně životního optimismu oživovaly mysl a srdce doma i ve společnosti. Aby solidarita, dobrá vůle všech ku všem a bratrství zavládly v srdcích všech. Aby službou veřejnosti, úspěšnou, vážnou a radostnou stala se státní administrativa, stalo se průmyslové a obchodní podnikání, stala se věda s uměním. Aby školství povzneseno bylo na úroveň důstojnou národa Komen-ského a stalo se vzorem evropským národům. Aby náboženství bylo odpolitisováno a odstátněno, a na místě idolu Ježíška, s kterým si lidé jen hrají na náboženství, stal se duch Ježíšův vůdčím principem opravdového, produchovnělého a obrozujícího náboženství.

My si však nijak nezakládáme na mnohosti jako spíše na jakosti své práce. I když chceme růsti počtem, přece na počtu nám tolik nezáleží, jako na tom, abychom stáli vždy v prvních řadách průkopníků duchovního pokroku a náboženského vývoje.

Je to už v unitářské tradici. Američtí unitáři, na příklad, jsou počtem nepatrní, ale svým vlivem daleko převýšili všechny velké

církve. To, čemu se dnes říká náboženský pokrok a vývoj, je ovocem unitarismu. A najde se dnes velmi málo vzdělaných křesťanů, kteří by se místo k směru unitářskému, přiznávali k směru opačnému.

Nejlépe nás o tom poučí nově vydaná Masarykova knížka „V boji o náboženství“, která stojí plně a cele na stanovisku unitářském, v rozdílu od všech ostatních směrů.

Když by bylo možné státi jako průkopník a ukazatel cest v předních řadách pokroku s největším počtem přívrženců — myslím, že by tomu ani unitáři neodporovali. Avšak dokud to není možné, chtějí raději zůstat při poznané pravdě než při velkém počtu.

My tedy i v budoucnosti chápeme svůj úkol jako službu zásadám duchovního vývoje a pokroku. Služebník se neptá na prvním místě, co jiní služebníci budou dělat a kolik jich bude, ale ptá se, co je jeho úkolem, která je jeho povinnost.

A je dále v duchu unitářském, abychom se z toho radovali, když vidíme, jak v jiných náboženských organizacích uplatňují se idee a snahy, které i nám jsou drahé.

Chceme tedy organisovat službu boží, to jest, službu lidem po celé republice. Chceme zapálit ohně lásky, kde chodí lidský žal, a chceme k té službě nabádat, aby Svobodné bratrství bylo především bratrstvím božích dělníků.

MEDITACE.

Do chrámu své duše vstupujeme s vědomím svého poslání božích knížat výsostí. Noříme se do hlubin prožitých vzpomínek na vítězství nad silami a hmotou, nad starostmi, smutky a zklamáními. Přicházíme v pokoře až k stupňům svatyně nejsvětější, kde duše se setkává s Duší Vesmírnou, s pramáti života a Nositelkou všeho dění. A tu ze zdroje života čerpáme nové síly k novým předsevzetím, tu u ohně věčnosti rozněcujeme znovu ohníčky své lásky všelidské, tu pocítujeme, že svatý dech veškerenstva se nás dotýká a že jeho rytmus je naším rytmem.

Uvědomujeme si, že jdeme jen k cíli nejbližšímu a za ním jsou další a vyšší cíle života nehynoucího.

Uvědomujeme si, že všechny ztráty a boly, které byly, mizí v mlhách nového svítání, a že všechna vítězství, jichž jsme kdy dobývali, rostou do nekonečna a nesou úroky v našich nových činech.

Uvědomujeme si, že nás nic nemůže trvale zklamat, že není porážky, která by nebyla náběhem k novému rozmachu vítěze, že není smutku, z jehož půdy by nemohly vykvést pomněnky radostných vzpomínek, že není ztráty v tomto světě, kde nic cenného se neztrácí, ale vždy krásnější znovu se vrací. Vyjdeme dnes a nyní s vědomím nových lidí, nových vítězství a očekáváním na nové projevy Boha v nás.

K DESETILETÉMU VZNIKU SVOBODNÉHO BRATRSTVÍ.

Z myšlenek nadšení —
v době předjaří a rašení,
kdy třeba bylo sítě v půdu uložit —
vyrostly ty první květy, ty naše činy:
Svobodné bratrství, svět velký a jiný.

A tak po deseti letech,
kdy každým dnem nová brázda
zaplála v květech,
dnes na nový radostně patříme svět,
který zde rozpučel
z té české kdysi prokleté půdy.

To, že na pole přišel zkušený rozsévač,
a sítě, které kvést jinde zřel,
do země rozséval, úrody chtivý,
a neptal se na prospěch, nesmlouval zač,
jen když květ ze semen růsti zřel živý.

Tak brázda za brázdou táhla se
staletým úhorem,
kamením, výmoly, pýrem,
a končila vždy kdesi širokým obzorem,
úsměvem, nadějí, mírem . . .

Práce to radostná, ale i těžká,
kterou, máme-li přehlédnout ze stupňů dneška
nám třeba na horu poznání vystoupit
a kolem se zahledět,
kde všude vidět ty brázdy a květy,
které se před námi rozrostly
v nové a jásavé světy . . .

A hle! Jaká to hluboká přeměna.
Zmizely pochyby,

jež duši húbily,
srdce se ztišilo,
nadějí ožilo
a velký život naplnil člověka,
jenž dosud ve tmě dogmat jen tápal,
aniž by sebe sám hlouběji chápal.

Dnes Život to, který má víru, který má zápal
v lidské položen dlaně,
jak sudba odvěká
vznešeným dílem se stává — vinicí Páně,
z níž hrozny teď těžit lze sladké,
jak med snesený včelami,
jak úsměv, jenž jassem ozářil
kout srdce neznámý . . .

A dnes, kdy krok náš se zastavil na chvíli,
aby zrak všechno to zřel,
aby duch poznal,
kam vlastně cestou doposud šel,
ny zříme cestu dál,
jak ještě daleká,
než v sladkém oddechu
k plnému dospějem úspěchu,
než všechny naděje
jak semeno hořčičné vítr na půdu
úrodnou rozvěje,
než každý, kdo cestou k cíli se dal,
svůj úkol krásný a vznešený
celý též vykonal.

A proto též ve chvíli dnešní té zastávky,
letmo jen ruce stisknout můžem si vzájemně
jen slovo si říci, které nestudí,
které však všecko dí,
i srdce k činu zas rozbuší,
jen vřele si pohlédnout do duší --
a pak chutě dejme se na cestu
s každým, kdo dál jíti se odhodlal.
jen dál, s námi jen dál . . .

KYTIČKA K JUBILEU.

V jubilejních dnech Svobodného bratrství dostali jsme pěknou hromádku blahopřejných dopisů. Tolik milých projevů sympatií, obdivu i uznání z míst vysokých úřadů státních, obecních i jiných, tolik osobních listů od prominentních jednotlivců našeho českého veřejného života, nás opravdu povzbuzuje.

Vedle omluvných dopisů kanceláře pana presidenta republiky, ministerstva školství a národní osvěty, poslal blahopřejný list jménem předsednictva poslanecké sněmovny pan předseda, poslanec Malypetr. Rada hlavního města Prahy vyslala k oslavnému večeru SB svého zástupce, právě tak jako ústřední rada československé církve.

Krásná slova napsala senátorka paní F. F. Plamínková ze Smokovce: „Vážený pane předsedo, používám příležitosti Vašeho lask. pozvání na slavnost, jíž si připomene Vaše společnost 10 let práce, abych napsala, když pro vzdálenost od Prahy nemohu se slavnosti zúčastnit, jak velice si vážím Vaší činnosti (a činnosti Vašich přátel), protože jsem se setkala s mnohými posluchači Vašich přednášek, jimž jste dal klid, posilu . . . Přeji Vám, abyste nejen s uspokojením se zadívali zpět na 10 let požehnané činnosti, ale i hojného zdaru pro budoucnost.“

Prof. Husovy fakulty, pan dr. F. Žilka píše: „Přeji Vašemu hnutí Božího požehnání. Myslím, že je u nás dost místa pro každé vážné úsilí o duchovní hodnoty. Přeji Vám, aby se Vám podařilo opravdu nábožensky zachytit a podepřít mnohé, kteří hledají a jinde nenalézají, co by jim mohlo dát hlubší a vyšší obsah života.“ Ředitel Národního divadla a spisovatel pan dr. St. Lom, poslal nám dopis, z něhož vyjímáme: „Používám této příležitosti, abych projevil nejvnitřnější sympatie ušlechtilým tendencím Vašeho bratrství. Nezapomínám, že svého času, když vyšla má kniha „Ejhle člověk,“ jsem byl Vámi pozván k přednáškové účasti a že jsem rád slíbil. Nynější moje zaneprázdnění ovšem nedovoluje uskutečnit tento úmysl. Přes to se těším, že jednou mi to bude možno tím spíše, že se těmi otázkami chci ještě zabývat soustavněji také literárně.“ Vřelý přípis zaslal odb. rada min. školství a nár. osvěty pan dr. F. Kovář, který vzpomíná své spolupráce s vůdčími unitářskými osobnostmi u příležitosti mezinárodního kongresu v Praze v roce 1927 a oceňuje práci, kterou konáme, a ujišťuje, že z vlastní

vnitřní potřeby sleduje tisk, činnost a snahy unitářů nejen československých, ale i anglických a amerických a plně si uvědomuje, co dělají pro náboženství budoucnosti. Blahopřejný dopis zaslal též univ. profesor pan MUDr. K. Weigner, pan taj. V. Filip za Svaz Národního Osvobození, dále pan redaktor Přemysl Pitter, vrchní odb. rada dr. Kamil Svoboda, dr. K. Rubín, dr. Ctibor Bezděk, Anna Baťková za svého onemocnělého otce dr. Alexandra S. Baťka, a řada jiných osobností

Kazatel Bratrské Jednoty Chelčického (baptistů) pan Josef Tolar napsal velmi obšírný list br. Čapkovi, v němž vzpomíná jeho dlouholeté a blahodárné činnosti na poli duchovním a projevuje svou úctu k práci, kterou dnes koná. Citujeme alespoň závěr dopisu: „Přes to, že se zejména ve dvou základních bodech rozcházíme, mám Tě rád a vážím si Tvých dobrých snah a v duchu tisknu Tobě i Tvoji vzácné spolupracovníci, Tvoji paní, ruku s přáním, aby Bůh žehnal všemu tomu, co konáte v Jeho jménu a abyste byli požeňnáním pro mnohé.“

Kolik stránek vyplnily by úryvky z dopisů našich milých sester a bratrů, kteří buď pro vzdálenost od Prahy nebo jiné neodkladné zaneprázdnění nemohli být přítomni a přece musili nějak vyjádřit své cítění a poměr k Svobodnému bratrství. To už nejsou jen slova obdivu a sympatií, ale slova vděčnosti a upřímné lásky. Každý ten dopis je kytičkou, která nám byla položena na pracovní stůl, aby svou vůní osvěžovala a posilovala.

Náš milý bratr, prof. dr. Jindřich Uzel, profesor na české technice píše br. Čapkovi mimo jiné: „Svobodné bratrství jest oasou ve vypráhlé poušti nynějšího života. Ze studánky v té oase jsem se také já často napil a proto Ti, velevážený patriarcho Svobodného bratrství, při této příležitosti nejen vyslovuji svůj obdiv a úctu, nýbrž také svůj vřelý dík.“ Srdečné pozdravy poslal také br. dr. H., okresní hejtman v F. MUDr. J. P. oceňuje práci dr. Čapka a jeho paní a píše: „Jsem hrdý na to, že jsem byl kdysi, byť i krátkou dobu, Vaším spolupracovníkem a doufám, že snad ještě jednou budu moci pomoci společně věci více než pouhými sympatiemi.“ Br. prof. L. V. ze Slovenska píše: „Jelikož vděčím především Svobodnému bratrství za radost z práce a života, cítím povinnost omluviti svoji nepřítomnost a dáti Vám na jevo své vroucí sympatie.“ Br. F. P. z Habrů vzpomíná: „Vzpomínám na ty krásné chvíle začátků. Jdou mi myslí vzpomínky

na intimní večery v ČOB., ve staré Umělecké besedě, v Hlaholu atd., stejně jako velké přednášky a květinové slavnosti ve Sladkovského sále nebo na Slovanském ostrově i v Radiu. Pokládám těch deset let návštěvy přednášek S. B. za nejkrásnější chvíle života. Našel jsem v nich ty nejlepší směrnice pro život.“ Z Hořic v Podkrkonoší dostali jsme pěkný dopis od br. A. F., v němž mimo jiné píše: „Jest to již velmi dávno, kdy jsem po prvé přišel mezi Vás. Bylo to ve chvílích velmi těžkých, v dobách, kdy byly rozbity moje naděje, vše krásné, co jsem si ve svém duchu v své nezkušenosti vystavěl, se bortilo a přede mnou se otvírala černá skutečnost nového poznání o životě, které jsem se úzkostlivě vyhýbal a snažil se ji všemožně odstraniti. Tehdy mně bylo jako dlouho žíznícímu, který konečně našel osvěžující pramen . . . Tak jsem vlastně získal prvotní zárodek silného a krásného života ve své duši, který dobou ve mně nepozorovaně zrál a nyní dozrává . . . A ještě jedno bylo pro mne velmi cenné. Do té doby, než jsem poznal Vás, domníval jsem se, že o kráse, dobru a lásce se jenom píše, čte a mluví, ale mezi vámi jsem teprve poznal, že se o ně usiluje, že se těmi ideály snažíte žít! Toto poznání bylo pro mne velikým štěstím . . .“ Pěkné vzpomínky poslal br. J. S., pošt mistr z K., který nyní často chodívá na přednášky do Rakovníka, ačkoliv to pro něho znamená jít potom v noci dvě hodiny pěšky domů. Jiný bratr R. V. projevuje svou oddanost ideám Svobod. bratrství: „Račič Nejvyšší Prozřetelnost nápomocnou býti, aby štěpnice bratra Čapka se honosila stále přibývajícimi hojnými stromy, které nechť krásou a vůní květů svých oslní a plody svými nasytí širokou veřejnost národa československého, aby v otázkách náboženských hledala společnou jednotu ve Spasiteli a ve Svobodném bratrství . . .“ A kolik tomu podobných projevů jsme dostali. Ať se nehněvají ti, z jejichž dopisů jsme necitovali místa stejně vroucí, mluvící o srdci oddaném a plném touhy po pravém náboženském projevu v našem duchu. Ze Zbiroha, Kladna, Rakovníka, Plzně, Jablonce a z mnohých jiných míst dostali jsme tolik vzpomínek a uznání práce, že je nám to velikým povzbuzením. Pro povzbuzení také otiskujeme některé úryvky. Vědomí, že mnozí jiní myslí a cítí stejně tak jako my dodává sílu, která nedává pažím ani myslím spočinout v resignaci, ale nutí je k práci, veliké práci pro dobrou věc, k boji za nejvyšší ideály života. Tolik je toho potřebí právě dnes.

—ž—

CO VĚŘÍ UNITÁŘI?

Unitáři jsou u nás jedinou náboženskou společností, která nemá oficiálního vyznání víry, jež by zavazovala členy chápati náboženské principy jistým, předepsaným způsobem. Každému členu je ponechána naprostá svoboda formulovati si svoje vlastní vyznání své víry, čímž sám sebe dobrovolně zavazuje. Omylem se však někdy myslí, že unitáři nevěří v nic a nebo jsou známi jen z toho, čemu nevěří. I když není oficiálního vyznání víry, jsou přece směrnice, podle kterých většina unitářů se řídí, ovšem vždy bez nátlaku a omezení osobní svobody.

Otiskujeme 27 takových bodů, které napsal v Christian Register, unitářském týdeníku Mr. Ival McPeak, a ku kterým se většina unitářů dobrovolně přiznává:

Co věří unitáři o podstatě a úkolu náboženství:

1. My věříme, že náboženství je přirozenou skutečností v lidském životě, vycházející z přirozených zájmů, potřeb, citů a žádostí člověka.

2. Zastáváme, že úkolem náboženství a náboženské společnosti je umožňovati lidem žiti nejvyšší a nejlepší život vnitřní a pečovati o harmonické spolužití s ostatními lidmi a jsoucnosti, která nás obklopuje.

3. Uznáváme, že to, co je lidského, není v rozporu s náboženstvím, že toto náboženství má sloužiti člověku na všech stupních jeho vývoje a má býti základnou všech jeho zájmů a žádostí a usměrňovati jeho citový život.

4. Prohlašujeme, že náboženství má bráti v úvahu celého člověka a pomáhati mu ve vládě nad jeho žádostmi a pudy a umožňovati mu dosažení životní náplně jak pro sebe tak i pro ostatní.

5. Zastáváme, že konečným měřítkem náboženského života každého jednotlivce je charakter a služba, vznešený, krásný a radostný život.

O hodnotě a možnostech člověka:

6. Věříme, že vzdor všemu zlu a chybám, kterých se člověk dopustil, toužil vždy po kráse, pravdě, lásce, spravedlnosti a zbožnosti, kterážto vnitřní touha činí jej opravdu náboženským.

7. Věříme v člověka, uvědomující si, že se všemi svými možnostmi jak pro konání dobra i zla, vytvořil ideály dobra a nikdy

ideály zla a učinil svá nejposvátnější předsevzetí přidržovati se ne toho, co uznával za špatné, ale toho, o čem byl přesvědčen, že je pravdivé a dobré.

8. Důvěřujeme ve skryté hodnoty člověka a ceníme si nejvýše vyhraněné osobnosti.

9. Věříme ve stálý vývoj lidské schopnosti přetvořovati svět kolem nás podle ideálu a přání člověka, ve kterém se tento stává pánem nejen světa, ale i sebe a svého osudu.

O potřebách náboženského života:

10. Věříme, že k dosažení náboženského života je zapotřebí nejen snahy jednotlivce, ale i úsilovného plánování celku.

11. Zdůrazňujeme potřebu a povinnost všímati si skutečností života a to s myslí otevřenou, svobodnou a nebojácnou, s pevným přesvědčením, že nová pravda vždy znamená větší moudrost, sílu a dobro.

12. Uznáváme, že jediná lidská cesta v objevování pravdy vede jen lidskými zkušenostmi a lidskou snahou a že dohoda o poznávaných pravdách přichází všude tam, kde nepředpojatá mysl o těchto pravdách rozhoduje.

13. Hodnotíme si všechny pravdy a proto je přijímáme ze všech pramenů jak starověkých tak i novodobých, vždy s otevřenou myslí, neuzavírajíce se před žádným zjevením a názorem, které však vždy podrobujeme kritice svého vlastního rozumu a nejlepším dosud známým metodám poznávacím.

14. Cítíme potřebu víry a naděje jakož i vědomosti — víry, která se zakládá na skutečnostech, ale je schopna jíti i za hranice materiálního světa až k podstatě jsoucna — naděje, která by mohla býti vzpruhou na cestě uskutečňování ideálů.

15. Věříme, že cílem člověka není jen žítí sobě a proto pracujeme o vytvoření společnosti lidí na této zemi, lidí, které by pojil zákon vzájemné pomoci a všeobecného dobra, kde by láska a vědomost byly vůdčími principy.

16. Žádáme si vůdcovství schopných lidí a osobností s prorockou prozíravostí, které mají sílu vytvářeti nové hodnoty a přinášeti nadšení pro lepší život, a nehledíme, jsou-li to osobnosti tohoto dne nebo dávných dnů, zdali jsou v naší blízkosti nebo za oceánem, ani se neptáme, byl-li jejich původ vznešený nebo nebyl.

17. Vyznáváme, že je zapotřebí svobody, — svobody v hledání

pravdy a v projevu svého přesvědčení; svobody, která by vedla k vládě nad sebou, svobody omezené jen zájmem společného dobra.

18. Jsme si vědomi, že svoboda znamená zodpovědnost za přestupky v životě a jejich nápravu, zodpovědnost jednotlivce k společnosti a společnosti k jednotlivci..

19. Trváme na povinnosti každého jednotlivce usilovati o plnější život a přispívati svojí prací, vědomostmi, vlivem a schopnostmi k vytváření plného života pro všechny.

O větších a menších hodnotách:

20. Věříme, že v lidských záležitostech život člověka musí v prvé řadě býti brán v úvahu a proto věříme, že společenské zřízení, zvyky, zákony, tradice a různé víry musí se měniti nebo zrušiti, žádá-li toho všeobecné povznesení života lidí.

21. Věříme ve svrchovanost mravnosti a duchovní nadvlády, kultury a tvůrčí síly v životě lidí a usilujeme o spravedlivou účast na všech hmotných statcích k plnému životu potřebných, aby všichni lidé mohli dosáhnouti největšího dobra.

22. Zdůrazňujeme autoritu svědomí a mravního zákona nad zákony státu, církve, nad zvyk a tradici.

O nesmrtelnosti, vesmíru a zbožnosti:

23. Klademe větší důraz na hodnotu než délku života a věříme, že nejlepší přípravou pro každou další možnou existenci je plně žitý život zde a nyní.

24. Věříme ve spolehlivost vesmírných zákonů, které jsme schopni poznávati a ke svému dokonalejšímu životu užívat.

25. Díváme se na člověka a na jeho vznešené touhy jako na přirozenou součástku vesmírnou, která je ve stálém vývoji a zůstává nerozlučnou částí vesmírného dění.

26. Považujeme proto vesmír za věčný domov člověka, v němž nacházíme sílu k uskutečňování všech svých ideálů, ale ve kterém nacházíme i všechny své překážky.

27. Věříme v přirozenou podstatu zbožnosti, ať už ji projevujeme jako obdiv tajemného, nebo obdiv krásy, síly a mohutnosti, která nás obklopuje, jako oddanost velkým životním ideálům nebo jako oddanost jednotlivce té velké jsoucnosti, podle toho jak kdo je schopen ji chápati, kterou někteří z nás si netroufají ani pojmenovati a jiní ji nazývají Bohem.

ZE VZPOMÍNEK NA ZAČÁTKY VE SVOBODNÉM BRATRSTVÍ.

Jsou věci, na které člověk rád zapomíná a které by nejraději vymazal ze své paměti, ale jsou jiné, ku kterým se rád ve vzpomínkách vrací. Takové události a vzpomínky na ně činí život zajímavějším a mnohdy krásná vzpomínka je velkým posílením na životní dráze. Každý člověk přirozeně vrací se k jiným vzpomínkám; u některých se jen chvilenu pozastaví, ale k jiným často se vrací a znovu se snaží prožívat, co jednou skutečně prožíval.

Jedním z takových krásných okamžiků jsou pro mne vzpomínky na první doby ve Svobodném bratrství. Přišel jsem do tohoto prostředí brzy v lednu 1922. Ačkoliv jsem tu nikoho neznal, kromě jisté milé osoby, která mě na přednášky upozornila, přece hned od prvních počátků jsem cítil, že jsem v jiném prostředí. Byl tu jiný typ lidí, kteří se tu scházeli, lišili se tak podstatně od unavených, blazeovaných jedinců, které člověk potkával na ulici, nebo s kterými pracoval v kanceláři. Z očí tu zářila radost, optimism, a každý pohled prozrazoval odvahu tvořit lepší podmínky života, lepší prostředí, lepší osobnosti.

Sladkovského sál v Obecním domě v Praze stával se mi posvátným místem. Rád jsem chodíval do kostela, jako kluk, ale žádný kostel nevyrovnával se této nově vytvořené svatyni, vystavené z ušlechtilých duší. Stejně jsem si oblíbil úterní schůze v ČOB, a to proto, že tu vždy v úterý večer sešlo se kolem dlouhého stolu 20 až 30 osob, kterým br. Čapek podrobně rozebíral nedělní přednášku a kde hleděl, aby slova, která pověděl, stávala se majetkem každého účastníka, který by je dovedl převést do běžného života. Zde vlastně začalo to pravé seznamování, zde jsme všichni odhazovali naškrobenou formálnost a učili jsme se dívati se jeden na druhého jako lidé, kteří jsme sbratření.

Mimo nedělních a úterních shromáždění vídali jsme se ještě v sobotu odpoledne na Staroměstském náměstí, kde jsme rádi poslouchali přednášky br. Čapka pod širým nebem.

Bylo nám všem těžko rozejíti se na prázdniny v červnu 1922. Přestávka zdála se nám příliš dlouhá. Ale byla dobrá, neboť jsme měli příležitost přemyslet si vše, co nám tu bylo podáno a ověřiti si tyto nové poznatky životem.

Po prázdninách byli jsme vyzváni k větší spolupráci. Bylo v prvé

Ustavující shromáždění Svobodného bratrství v Obecním domě pražském v roce 1922.

řadě zapotřebí najít větší sál pro přednášky, neboť dosavadní místnosti nedostačovaly. Pamatuji, s jakým nadšením se rozeběhlo několik dvojic po celé Praze a kde jaký sál byl, hleděli jsme se přesvědčiti, zdali by se hodil pro nás. Byli jsme od začátku vedeni br. Čapkem, nelézt do koutů, ale zásadně se zajímati o to nejlepší. Ovšem, byla to perná práce, najít takovou místnost. Téměř každý sál v Praze byl spojen s výčepem. Bylo nám samozřejmé, že shromáždění tohoto druhu nemohou býti tam, kde je vzduch naplněn výpary alkoholu. „Kdo hledá, nalezne,“ a tak jsme se stěhovali do většího sálu na Vinohradech, do Heinovky, kde jsme zustali až do té doby, kdy byl zřízen krásný sál v Radio paláci, kde dosud jsme.

Nezapomenutelným dojmem působil první čajový večírek Svobodného bratrství v Legii Malých. Bylo to po prvé v Praze, kdy se sešlo na tři sta lidí k zábavě a kde se nepodával žádný alkoholický nápoj, a kde se vůbec nekouřilo. Každý účastník dostal u vchodu lísteček se svým jménem, který si připevnil na kabát a nyní začalo seznamování. Každý si přál seznámiti se s největším počtem přátel, které dvakrát týdně viděl, ale neměl odvahy je

oslovit. Program byl tenkrát velkolepý. O všechno bylo postaráno, i o hudbu. Ovšem nemohli jsme si finančně dovolit najmouti hudebníky, tedy jsme koupili papírové trumpety, několik bratří se sešlo a pomocí svých hlasivek uspořádali hotový koncert.

Největším příspěvkem tohoto prvního večírku ovšem bylo, že se tu našli lidé, kteří si uvědomovali svoje úkoly. Našlo se tu několik mladých lidí, z nichž vyrostla Mladá Generace Svobodného bratrství. Sešly se tu ženy, které tolik hodnotného do dneška ve Svobodném bratrství vykonaly. Našli se tu učitelé Nedělní školy a spolupracovníci br. Čapka.

Červen 1923 byl členům Svobodného bratrství obzvláště posvátným. Měli jsme po prvé květinovou slavnost. Do dneška mnozí z nás chováme si ten první kvíteček z květinové slavnosti, tohoto nepopsatelného symbolu bratrství. Do Sladkovského sálu v Obecním domě přinesl každý svoji květinu, ve které se viděl a položil ji k těm ostatním, které druzí bratří a sestry přinesli, a tak rostla nádherná kytice. V ní jsme viděli symbol našeho bratrství, ve kterém každý je hodnocen a nikdo nepřehlížen. S posvátnou úctou každý si po slavnosti bral tu květinu, která mu přišla do ruky, bez vybírání, na důkaz rovnosti, bratrství všech.

Po prázdninách těšili jsme se na novou složku práce, kterou byla Nedělní škola. Na dvě stě dětí přišlo po prvé do shromáždění. Učitelé, většinou neodborníci, byli překvapenější než děti samy. Mohu říci, že mnozí měli i strach, jak budou učit. Ale br. Čapek je dobře vyzbrojil a řekl: „Hlavně, budete-li mít děti rádi, vše ostatní bude snadné.“ A tak každý dával kus sebe do každého slova, jímž hleděl děti vésti po lepší stezce a výsledek se dostavil.

Svobodné bratrství rostlo a měnilo lidi. Ti, kteří chodívali se sklopenou hlavou a s bolavým srdcem, našli tu posilu. Objevilo se sluníčko na tváři a oči spatřily nový svět. Sta lidí, kteří již mysleli na konec života, vrátili se k životu radostnému a hodnotnému. Duševní poradna br. Čapka byla plná, po celé dny lidmi, kteří sem přicházeli jako ke studnauce živé vody.

Pozoruhodnou věcí ve Svobodném bratrství bylo vždy to, že tu nebylo stagnace. Vždy bylo více práce, než bylo možno vykonat. Jeden úkol byl splněn a nové už čekaly a tento duch je tu stále. Od malých začátků, cestou trnitou a kamenitou, cestou, s které mnozí odstoupili, lekajíce se překážek, ale po které rostla síla těch, kteří se nelekali obětí, vyrostlo Svobodné bratrství v instituci, kte-

rou nebudeme s to dosti hodnotiti. Deset let je jen okamžik v historii. Většinou výsledky nebývají tak znatelné již v prvních dobách; a proto můžeme-li již dnes mluvit o výsledcích, je jisté, že tu jsou v činnosti velké duchovní síly. —1.

HLÍDKA UNITÁŘSKÝCH ŽEN

Ridi Mája Čapková, předsedkyně Aliance čs. unitářských žen.

PRAKTICKÉ NÁBOŽENSTVÍ ŽENY V DOMÁCNOSTI.

(Dokončení.)

Zavádějme potřebnou reformu výživy do rodin, aby nevznikaly poruchy nejdražšího majetku rodiny — zdraví. A tu bych si přála, aby byla státem dána možnost Červenému kříži k vysílání dostatečného počtu putovních sester, nejen za účelem ošetřování nemocných, ale i poučováním zdravých lidí, jak zdraví proti nemocem brániti. Zde by připadala sestře ošetřovatelce misionářská činnost ochránkyně zdraví a učitelky ženy v domácnosti. Dalo by se to dobře spojití s příchodem nového člena rodiny — dítěte. Lékař neb asistentka by měli Červenému kříži *blásiti úředně* takové případy, kde by byla tato služba žádoucí. Vím z vlastní zkušenosti, jakým blahodárným zařízením pro ženy, ošetřující své nemocné členy rodiny, by bylo vysílání putovních sester Červeného kříže. Sestra byla by poslem míru takové bezradné ženě ošetřovatelce.

Kolik je rodin i mezi inteligenty, které ještě nemají možnosti, nechat ženu slehnouti v sanatoriu; jakou vítanou pomocnicí by zde byla sestra mladé matce i prací přetížené porodní asistentce, ba dokonce i lékaři.

Obávám se, že by se tyto úvahy rozrostly do nežádoucí šíře proto, že jsem-li správně informována, mají patřiti do rubriky „Co ženy zajímá“. A toho je tolik, že by nestačilo celé číslo časopisu.

Kdybych před 32 lety, kdy jsem vstupovala do manželství, byla měla jen toto pole činnosti ženy v domácnosti správně osvětlené, poznáním toho, co je ženě potřebné, jsem přesvědčena, že by život byl zcela jinak vyzníval, než když bylo nutno tápati a hledati cesty. Ale i tak byl drahým a krásným naplněním, bez hledání by často nebylo poznání věcí potřebných.

Přála bych mladé generaci žen, aby jim budoucnost splnila vše nejkrásnější, co duši nás maminek-babiček plní mocnou, radostnou žádostí po čistším, krásnějším naplnění života ženy v domácnosti.

S přátelským pozdravem Vám a Vašemu muži oddaná

Božena Rodovská.

OSLAVA DESÁTÉHO VÝROČÍ SVOBOD. BRATRSTVÍ.

Naše slavnosti netrpí nikdy formalismem. Jsou tak odlišné od projevů toho druhu jinde, právě svou jednoduchostí a srdečností. Nad mnohost krásných slov a oficiální uznání klademe dobré činy a fakta, která sama mluví o veliké práci, jež byla vykonána v jediném desetiletí.

Deset let pro takové hnutí, jakým je a jakým chce být Svobodné bratrství, je dobou jistě velmi krátkou. A přece, měřeno výsledky jeho činnosti, zdá se, jakoby Svobodné bratrství tu bylo mnohem déle, může-li se vykázati prací, organizací a majetkem, který dnes má, a to tím spíše, že prostředky, s nimiž se začlo, byly tak skromňoučké. Ti bratři a sestry, kteří pod vůdcovstvím br. Čapka a jeho vydatné pomocnice s. Čapkové, spolupracovali na vybudování Svobodného bratrství po stránce ideové, organizační i hospodářské, plně si uvědomují, s jakými obětmi to vše bylo získáno a jak velikou láskou je toto dílo posvěceno. A toto vědomí posvátnosti vytvořilo ducha, který naplňoval všechna shromáždění, ať oficiální či neoficiální, při kterých jsme vzpomínali svých začátků.

Už přípravné organizační práce proměnily naše ústředí v úl, kde se připravovaly diplomy pro zakládající členy unitáře, kde se chystala výstavka, plánovala organizace slavnosti a vypravovalo sta dopisů a pozvánek.

V sobotu 9. dubna krátce po poledni přicházeli již první návštěvníci a delegáti z venkova, aby si prohlédli místnosti ústředí, vystavený fotografický materiál a hlavně novou budovu s dvěma sály. Skupina za skupinou se střídaly v prohlídce. V podzemí, v přízemí i patrech našeho domu bylo hlučno. Plno otázek, obdivu nad ekonomickým využitím místa a výrazů opravdové radosti znělo z úst všech, kdož měli příležitost shlédnouti náš dům. Tady viděli všichni co znamená dílo společných rukou a spojeného úsilí. Tady viděli, že ty finanční a jiné oběti, které jako jednotlivci přinášeli po desetikorunách i hodnotě vlastních drobných prací, nebyly užity jinak než k účelnému vybudování domu služby. V klubovní místnosti ústředí byl podáván čaj až do 8 hodin.

V neděli ráno už před 9. hodinou scházeli se členové mládeže v Radiopaláci, aby připravili diplomy pro zakládající členy unitáře, upravili květiny na podiu a uváděli hosty. Zahájení slavnosti známým kvartetem br. Sádly a řeč br. Čapka byly přijímány shromážděním, které naplnilo prostorný sál Radia, s pocity opravdové zbožnosti. Jen naše květinové slavnosti mohly by se srovnávat se sváteční náladou tohoto jubilejního shromáždění. Viděli jsme mezi posluchači staré známé tváře, které jsme na našich shromážděních už často postrádali, a o nichž jsme si mysleli, že se k nám už nehlásí. A tu přece přišli na výročí, a když jsme s nimi hovořili, byli jsme překvapeni ujištěním, že jim už nestačí chodit na naše shromáždění jako posluchači, že dnes cítí povinnost být jinde jako činní jednotlivci, jako rozsévачi myšlenek, které čerpali ve Svobodném bratrství. Hodně jsme přijímali, říkali, musíme teď zase něco dáti těm, kteří toho potřebují a které přímý vliv Svobodného bratrství nezasahuje. A tak se šíří naše idee bezejmennými apoštoly, kteří vycházejí z řad našich posluchačů.

Jeden z nejkrásnějších dojmů slavnostního dne bylo dopřáno několika málo pracovníkům prožítí při společném obědě s mimopražskými hosty a delegáty, který byl podáván v místnostech jídelny v Karlově ulici. Bylo nás přes 30. Z Brna, Kladna, Rakovníka, Loun, Veltrus, Plzně, a z očí každého dívalo se nadšené srdce, které se rozhořelo nadšením u vědomí práce, které smí být účastno. Takové srdečnosti a bratrské družnosti je možno okusit jen právě ve Svobodném bratrství. Krátké projevy br. Čapka, Hašpla a Žižky byly výrazem celé nálady a přijaty jako povzbuzení.

Největší očekávání upínalo se k večeru. Smetanův sál Obecního domu pražského naplňoval se už půl hodiny před začátkem našimi bratřími i sestrami, delegáty i hosty, a když zazněly slavnostní akkordy Bachova Toccata na varhany, sál byl naplněn. Na podiu zasedl výbor a pracovníci ústředí a náš milý pokladník br. Ing. K. Fasse vřelými slovy zahájil slavnostní shromáždění. Solový přednes Händlova Larghetta z »Mesiáše« sestry Marie Malé, která svým nádherným sopránem vyzpívala s virtuosní jistotou i nejtěžší partie svého textu, sklídila zasloužený potlesk přítomných. Roztomile

působila dětská recitace maličké Věrušky Váchové, jejíž hlasový fond plně stačil na koncertní sál, že byl slyšet i na nejzadnějších místech. Slova Norenovy básničky, kterou přednášela, otiskujeme v »Úsměvu«. Také přednes Havelkovy básně bratrem J. Neumanem pěkně zapadl do rámce večera. Jemné tóny Smetanova druhého smyčcového kvarteta, které hráli pp. F. Vohanka, V. Dvořák a bři. J. Mická a Pravoslav Sádlo, byly opravdovým uměleckým požítkem. Slavnostní řeč dr. N. F. Čapka, kterou otiskujeme na prvé stránce tohoto čísla časopisu, byla řečí vůdce, který nejen zhodnotil to, co je za námi, ale ukázal cestu, která je před námi v novém desetiletí. Společný zpěv celého shromáždění naší písně »Jen dál, jen dál, . . . zněl jako duchovní hymna, vážně a pevně, od srdce. V závěru večera čteny byly některé z pozdravných příspěvů a přítomní zástupci učinili své projevy. Za Ústřední Radu církve československé pan sen. rada Kloubek, za Čs. abstinentsní Svaz p. tov. Popper, za Mírovou společnost Chelčického br. Pražák a jménem Národní Ženské Rady s. Voltová. Slavnostní večer byl zakončen státními hymnami, které zahrál na varhany pan F. Kocián. Ze shromáždění byly též zaslány pozdravné telegramy panu prezidentu Masarykovi a unitářským obcím v Americe, Anglii, Maďarsku, Rumunsku, Indii jakož i dr. Eliottovi, bývalému prezidentu americké unitářské asociace do Bostonu a našemu milému příteli dr. W. H. Drummondovi, bývalému sekretáři Mezinárodního kongresu pro pokrok v náboženství, do Oxfordu. Dojem, který si přítomní odnášeli ze slavnosti, byl hluboký. Ba, bylo to víc než dojem, každý odcházel s předsevzetím, že chce být nějak účasten tohoto velikého díla.

—z—

REDAKČNÍ.

Toto číslo vyšlo za nepřítomnosti br. Čapka, za redakce K. Hašpla a V. Žižky.
— Příští číslo vyjde 20. června.

LITERATURA.

Nakladatelství »Melantrich« v Praze vydalo: *E. Mörke: Mozartova cesta do Prahy.* Cena Kč 20.—. Stran 281. Svěží vyprávění milých příhod ze života Mozartova bude čtenáři příjemnou četbou.

Nakladatelství »Čin« vydalo: *Josef Kopta: Nedělní okno.* Cena Kč 21.— brož., stran 142. Známý legionářský autor sebral své drobné prosy a feuilletony v pěknou knížku, která zaujme způsobem podání zajímavých příběhů všedního života. — *T. G. Masaryk: V boji o náboženství.* Kč 8.50 brož., stran 68. Je to 2. vydání knížečky, která před 28 lety způsobila značný rozruch v české veřejnosti a dosud je knihou živou. Je nám milá zvláště tím, že Masaryk vyslovuje se v ní přímo pro náboženství nezjevené, takové, jaké nalezlo u nás organizovaný výraz v unitářství. Masaryk v knížce se také přímo unitářství dotýká. Všele doporučujeme.

Masarykův sborník roč. 1930-32: Vůdce generací, díl I. a II. Stran 488 a 446, cena Kč 150.— brož. Pietní dílo, nabitě drobnými i rozsáhlými studiemi, úvahami a vzpomínkami od autorů nejruznějších oborů i národů, které se pokouší podat Masarykovu osobnost a jeho dílo co možná všestranně. Masarykův sborník bude vedle monumentální biografie Zdenka Nejedlého nejobsáhlejším a při tom kritickým pramenem k poznání velikého vůdce generací. Vedle úvodních článků dr. E. Beneše, dr. J. Herbeny, dr. F. Krejčího a četných pozdravných projevů prominentních osob ze zahraničí obsahuje první díl sborníku vědecké práce z oboru filosofie, methodologie a filologie. Zvláštní pozornost věnuje sborník Masarykovu poměru k literatuře a vychovatelsví. Druhý díl zabývá se více politickou osobností Masarykovou. Naleznete tu cenné články o Masarykových bojích politických, o jeho poměru k socialismu a jiným otázkám politickým. Není obvyklou frází, napíšeme-li, že tento sborník by měl mít každý český člověk ve své knihovně a číst(!) jej. Mnoho obdivu pro Masaryka vzniklo v českých duších spíše z odlesku jeho osvobozenického díla. Je na čase, aby se Masaryk začal studovat, a aby čeští lidé věděli, v čem jim může být a má být vůdcem na cestě životem. K tomu přispívá toto dílo.

Nákladem Svobodného bratrství. — Tiskem vlastního závodu.